

Список використаних джерел

1. Грачова Я. Соціальна відповідальність українських приватних підприємств: сучасні підходи. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2024. № 334 (5). - С. 275-281.
2. Carroll A.B. A Three-Dimensional Conceptual Model of Corporate Performance. *The Academy of Management Review*, 1979, 4(4). – 497 p.
3. Центр «Розвиток КСВ»: сайт. Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/> (дата звернення: 16.10.2024).
4. Огінок С.В., Когут М.В., Когут А.В. Етика та корпоративна соціальна відповідальність у міжнародному бізнесі. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. №4. - С. 171-176.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

М.В. Кармінська-Белоброва, канд. наук з держ. управління, доцентка

Л.О. Вітченко, магістерка

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Стратегічне управління розвитком підприємства є ключовим компонентом сучасного менеджменту, який забезпечує ефективну та стійку роботу підприємства в умовах динамічного ринкового середовища. У науковій літературі стратегічне управління визначають як процес формулювання, реалізації та оцінки довгострокових рішень, що дозволяють підприємству досягати конкурентних переваг і адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Стратегічне управління – це систематичний підхід до планування, реалізації контролю та оцінки стратегій, спрямованих на досягнення цілей підприємства у довгостроковій перспективі. Стратегія – це довгостроковий план дій, який визначає шлях розвитку підприємства, виходячи з його потенціалу та аналізу зовнішніх факторів. Вона охоплює питання щодо розподілу ресурсів, розробки конкурентних переваг, розвитку нових ринків і продуктів.

Стратегічне управління передбачає адаптацію організації до змін зовнішнього середовища, націлюючись на досягнення успіху в умовах невизначеності. Це управлінська діяльність, яка забезпечує ефективне використання ресурсів, реалізацію потенціалу та стійкість організації.

Основними характеристиками стратегічного управління є: довгостроковий горизонт планування – стратегічне управління орієнтоване на майбутнє і враховує як поточні тенденції, так і можливі зміни в середньо- і довгостроковій перспективі; комплексний характер, тобто стратегічне управління охоплює всі аспекти діяльності підприємства – від фінансів до управління людськими ресурсами та маркетинговими стратегіями; адаптивність – ефективна стратегія повинна бути гнучкою, щоб забезпечити здатність підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Основна мета стратегічного управління полягає у забезпеченні конкурентних переваг, що досягається через постійну оцінку ринкових можливостей, загроз та управління ресурсами підприємства. В сучасних умовах стратегічне управління допомагає організаціям не лише виживати, але й зростати на конкурентних ринках.

Розвиток підприємства означає його здатність до зростання та вдосконалення всіх аспектів діяльності – від збільшення ринкової частки до впровадження нових технологій, розширення асортименту продуктів чи послуг. Стратегічне управління розвитком підприємства є процесом, що охоплює комплекс заходів, спрямованих на довгострокове планування та реалізацію стратегії зростання.

Процес стратегічного управління включає кілька ключових дій [1]:

- аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища – це етап, на якому оцінюються макроекономічні умови, конкуренція, споживчий ринок, а також сильні та слабкі сторони самого підприємства.. Для цього використовують такі інструменти, як PEST-аналіз, аналіз п'яти сил Портера, SWOT-аналіз, VRIO-аналіз, що дозволяють формувати комплексне уявлення про позицію підприємства на ринку.

- формулювання стратегічних цілей – цей етап передбачає визначення довгострокових цілей, які відповідають місії та баченню підприємства. Цілі повинні бути конкретними, вимірюваними, досяжними, релевантними, визначеними та обмеженими в часі (SMART-цілі);

- розробка та вибір стратегії – підприємство визначає стратегічні альтернативи та обирає найбільш доцільну стратегію для досягнення своїх цілей. Це може бути стратегія зростання, стабілізації або скорочення;

- реалізація стратегії – на цьому етапі стратегія перетворюється на конкретні дії. Реалізація включає планування та організацію ресурсів, їх

оптимальне використання для досягнення цілей, залучення персоналу, координацію діяльності та контроль за виконанням завдань. Важливу роль на цьому етапі відіграє ефективна комунікація та координація дій між підрозділами підприємства;

– моніторинг оцінка та коригування стратегії – постійний моніторинг результатів реалізації стратегії дозволяє виявляти відхилення від плану і коригувати дії для досягнення бажаних результатів.

Етапи стратегічного управління розвитком підприємства наведено на рисунку 1.

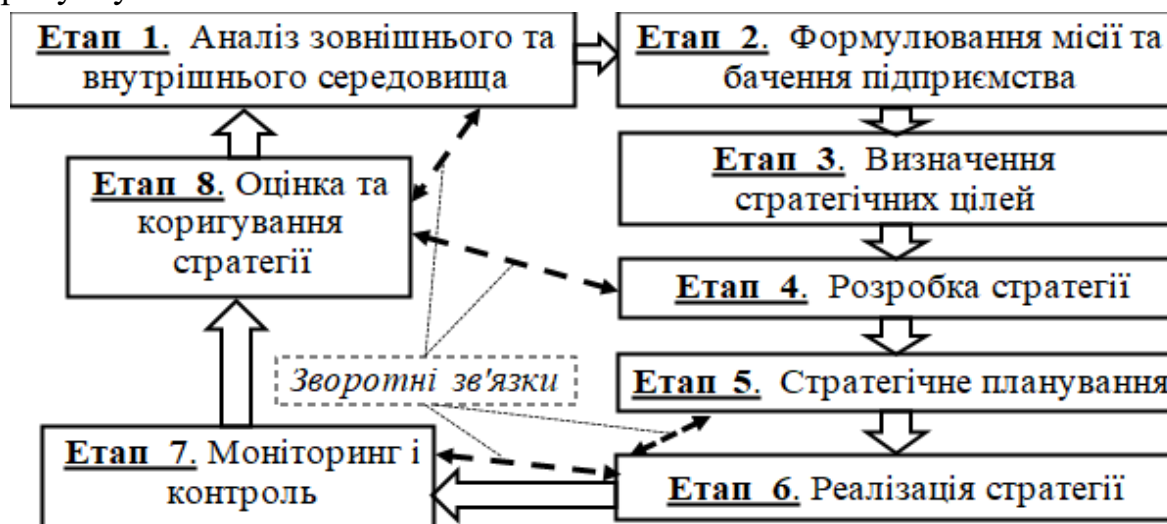

Рисунок 1 – Етапи стратегічного управління розвитком підприємства

Стратегічне управління розвитком підприємства є підходом, який дозволяє забезпечити стійке зростання та адаптацію підприємства до ринкових змін. Його сутність полягає у здатності передбачати зміни в бізнес-середовищі, розробляти інноваційні стратегії розвитку і адаптуватися до викликів, що постають перед підприємством.

Ключовими компонентами розвитку підприємства є: управління ресурсами; інновації; розширення ринків; підвищення операційної ефективності; управління людським капіталом; управління змінами.

Стратегічне управління розвитком передбачає ефективне використання всіх доступних ресурсів підприємства – фінансових, матеріальних, людських та інтелектуальних. Успішна стратегія зосереджується на тих ресурсах, які можуть забезпечити підприємству унікальну позицію на ринку, а також на підвищенні вартості наявних ресурсів через їх модернізацію та вдосконалення. При цьому дуже важливі інновації, тому що в умовах глобальної конкуренції інноваційний розвиток є одним із ключових чинників успішного розвитку підприємства в сучасному світі. Стратегічне управління включає в себе розробку інноваційних продуктів,

технологій, нових бізнес-моделей та процесів, що дозволяють підприємству зберігати свою конкурентоспроможність. Впровадження інновацій вимагає інвестицій у дослідження та розробки (R&D), а також готовності до ризиків, пов'язаних з новими технологіями, проте впровадження нових технологій, продуктів та бізнес-процесів дозволяє підприємству бути конкурентоспроможним і ефективним [2].

Охоплення нових ринків та сегментів споживачів, підвищення операційної ефективності, управління людським капіталом є також звичайно важливими складовими розвитку підприємства.

Також необхідно відмітити, що успішне стратегічне управління розвитком неможливе без ефективного управління змінами. В умовах швидких технологічних, економічних і соціальних змін підприємства повинні бути готові до гнучкого реагування на нові виклики. Управління змінами включає в себе як організаційну трансформацію, так і зміни в корпоративній культурі, управлінських підходах та бізнес-процесах.

Таким чином, визначимо сутність економічних категорій, пов'язаних з стратегічним управлінням розвитком підприємства.

Стратегія підприємства – це довгостроковий план дій, спрямований на досягнення його цілей, враховуючи ресурси, можливості та зовнішнє середовище.

Стратегічне управління підприємством – це процес формулювання та реалізації стратегії, який включає аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища, розробку цілей та планів, а також контроль за їх виконанням для досягнення конкурентної переваги.

Розвиток – це поступовий, незворотній, спрямований, закономірний процес кількісно-якісних змін, що веде до якісного та кількісного зростання системи, організації або суспільства.

Розвиток підприємства – це комплексний процес удосконалення діяльності підприємства, спрямований на підвищення його конкурентоспроможності, ефективності та адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Стратегічне управління розвитком підприємства – це система довгострокового планування та управління процесом розвитку підприємства, яка передбачає визначення стратегічних цілей, розробку планів розвитку та їх реалізацію з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Шматько Н.М. Структура та складові механізми організаційного розвитку підприємства / Н.М. Шматько // Актуальні проблеми економіки. Науковий економічний журнал. 2019. - № 1(211). - С. 64-71.

2. Шматько Н.М. Підходи до стратегічного управління випереджаючим інноваційним розвитком промислових підприємств / Н.М. Шматько, М.С. Пантелєєв, М.В. Кармінська-Белоброва // Управління стратегіями випереджаючого інноваційного розвитку : монографія / ред. Н.С. Ілляшенко. – Суми : Триторія, 2020. – Розд. 4.1. – С. 224-242.

ВПЛИВ ЛІДЕРСТВА НА ОРГАНІЗАЦІЮ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ

О.В. Міннікова, студентка

М.В. Кармінська-Белоброва, к. н. з держ. упр., доцентка

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

З початку XXI століття світ зіткнувся з низкою масштабних соціально-економічних криз. Серед найбільш значущих — Світова фінансова криза 2007-2008 років, європейська криза біженців 2015-2016 років, пандемія COVID-19 2020-2021 років та триваюча російсько-українська війна. Кожна з цих подій, як безпосередньо, так і опосередковано, вплинула на функціонування організацій по всьому світу. У таких складних умовах компаніям необхідно не тільки оперативно вирішити проблеми, а й забезпечити стійкий розвиток в довгостроковій перспективі.

За таких обставин ефективне лідерство набуває критичної важливості, адже саме воно здатне об'єднати команду та спрямувати організацію на стратегічний напрям розвитку. Метою даної роботи є аналіз впливу різних стилів лідерства на стійкість та адаптацію організації під час криз.

Сучасні теорії пропонують широкий спектр класифікацій стилів лідерства. З огляду на це варто зосередити увагу на найбільш поширених з них: автократичному, демократичному та ліберальному.

Характерною рисою автократичного лідера є централізація прийняття рішень на основі власних суджень щодо оптимальних дій. Такий лідер вимагає від команди беззаперечного виконання завдань і суворого дотримання визначених ним правил. Це досягається шляхом концентрації влади та посиленого контролю на всіх рівнях управління.